

Jan Masaryk **ministr zahraničních věcí ČR v letech 1940 – 1948**

Jan Masaryk patří k nemnohým státníkům, kteří zaujímají stálé místo v českém národním povědomí. Narodil se v rodině obecně uznávaného a váženého Jan zakladatele československého státu a jeho prvního prezidenta T. G. Masaryka. V diplomatických službách ministerstva zahraničních věcí se vypracoval ve zkušeného politika. Upřímnou a nefalšovanou starostí o prosté lidi, jejichž osudy měl vždy na paměti, si "náš Jan" získal jejich oblibu. Ve vysokých kruzích světové demokracie byl přijímán nejen jako laskavý a humorný společník, ale i jako špičkový diplomat. Prosazoval linii zahraniční politiky, opírající bezpečnost československého státu o těsnou spolupráci se západoevropskými demokraciemi.

zlom v jeho životě přinesl Mnichov 1938, který byl předzvěstí poválečného rozdělení světa na dva nepřátelské bloky a vytržení Československa z demokratické Evropy. Po kapitulaci hitlerovského Německa navrhoval jednou provždy znemožnit obnovu německé agrese přechodným poválečným obdobím, v němž by byl německý národ vyléčen z nákazy nacismu. Představa čs. zahraniční politiky o řešení německé otázky se již v prvních poválečných letech dostala do rozporu s procesem polarizace Evropy, kdy spory mezi velmocemi tlačily čs. politiky do užší vojenské a hospodářské spolupráce se Sovětským svazem.

Poválečná geopolitická situace malého státu vedle silně expanzivně orientované velmoci - Sovětského svazu - v hlavních rysech vymezovala možnosti československé zahraniční politiky i možnosti vnitropolitického vývoje země, což Masaryk zvláště těžce pociťoval. Věřil ve federalizovanou Evropu, "federaci volných lidí", jež by byla podmínkou trvalého míru. Nesouhlasil s tezí o vytvářející se "železně oponě" mezi Východem (zahrnujícím Sovětský svaz a lidově demokratické státy střední a východní Evropy) a Západem (sdruženým kolem anglosaských národů), která měla působit jako hráz proti rozpínajícímu se komunismu.

Masarykova humanistická filozofie byla v zásadním rozporu s komunistickou filozofií třídního boje i jakoukoli propagandou nenávisti mezi lidmi a národy. Odmítal svět "studené války" a snažil se mu čelit mezinárodní spoluprací pod patronací OSN. Jeho smrt po uchopení moci prosovětskou komunistickou stranou se vpálila do historické paměti národa jako bolestný vykřičník za jednou kapitolou československých dějin.

Nejdůležitější životopisná data Jana Masaryka

1886, 14. září

narozen jako druhý syn profesora filozofie na Karlově univerzitě T. G. Masaryka a jeho americké ženy Charlotty v Praze

1898 – 1906

student Akademického gymnázia v Praze

1907 - 1913

první pobyt v USA

1915 - 1918

v letech první světové války přidělen k týlové práci v uherském pluku na polské frontě

1919 - 1920

chargé d'affaires na československém vyslanectví ve Washingtonu

1920 - 1925

osobní tajemník ministra zahraničních věcí ČSR dr. Edvarda Beneše

1923, 13. května

úmrtí matky Charlotty, po které zdědil hluboký vztah k hudbě

1925

jmenován vyslancem v Londýně

1936

projev v britské Dolní sněmovně, v němž varoval před nacistickým režimem v Německu a apeloval na principy kolektivní bezpečnosti

1937, 14. září

úmrtí otce T. G. Masaryka

1938, 14. října

rezignuje na funkci vyslance v Londýně poté, co britská vláda přiměla Francii, aby porušila své smluvní závazky vůči Československu, jež bylo donuceno vydat svá pohraniční území fašistickému Německu

1939

přednášková činnost v USA o problematice mezinárodního postavení Československa za války a po ní; Spojeným státům předpovídal vedoucí postavení v budoucím světě

1939, 8. září

zahájení rozhlasového vysílání z Londýna pod charakteristickým názvem "Volá Londýn": "Hodina odplaty nadešla, boj o vyhlazení nacismu započal. Při jménu, které nosím, vám zde prohlašuji, že tento boj vyhraje a pravda zvítězí. Naším programem je svobodné Československo ve svobodné Evropě."

1940

jmenován ministrem zahraničních věcí Prozatímní československé exilové vlády

1941

setkání v New Yorku s Marcií Davenportovou, která mu byla až do konce života důvěrnou přítelkyní

1942, 12. listopadu

jmenován ministrem zahraničních věcí v druhé československé exilové vládě

1945, 4. dubna

jmenován ministrem zahraničních věcí poválečného Československa

1945, 26. června

podpis Charty Organizace spojených národů jménem československé vlády v San Francisku (Masaryk se aktivně podílel na formulaci Mezinárodního paktu o lidských právech)

1945, 30. července

po letech emigrace se vrací do Prahy jako nesmírně populární osobnost

1946, červenec – říjen

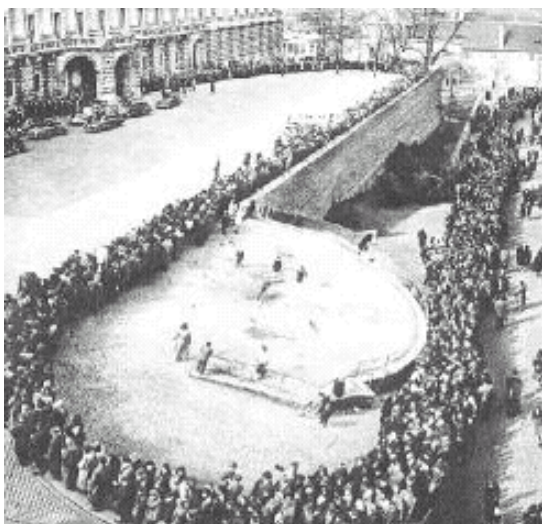
vedoucí československé delegace na Pařížské mírové konferenci

1946, srpen

zvolen prvním poválečným prezidentem Světové federace sdružení pro Spojené národy (WFUNA)

1947, červenec

jako člen československé delegace vedené komunistou Klementem Gottwaldem se účastní moskevského jednání se Stalinem o Marshallově plánu a jako jediný z čs. delegace oponuje Stalinovým názorům

1948, 20. ledna

promován čestným doktorem Masarykovy univerzity v Brně

1948, 25. Února

vyvrcholení vládní krize přijetím demise demokratických ministrů prezidentem E. Benešem a převzetím moci Komunistickou stranou Československa; Masaryk opět jmenován ministrem zahraničních věcí

1948, 10. března

časně ráno je Jan Masaryk nalezen mrtev pod okny svého bytu v pražském Černínském paláci;

bezprostřední příčina jeho smrti nebyla dodnes objasněna; do sídla Ministerstva zahraničních věcí, kde pracoval i bydlel, se jeho památce přišly poklonit tisíce lidí.
